

Morvay László: Cím nélkül (ékszerzománc, vörösréz, 20x7,5 cm, 1999 k.)



Döbrenței Kornél

## A mi Szabadság-szobrunk

Püski Sándor szoboravatójára

I.

Később állíttatik szobor, mint a kereszt.  
Ráébredésünk lomhasága nem ereszt?  
Időnk szögletes ring, száz év egy menet, s itt  
Káin, Ábel s több impérium ví mindig.

II.

Merengtünk, adattak áldásos korszakok:  
viszálykodva magyar magyart nem szaggatott,  
mikor Kossuth és Széchenyi közt még volt béke,  
elárulta arcod hamvas szelídsége,  
ellágyult minden kérlelhetetlen, kemény  
vonás, és szétterült az aranypor-remény;  
nem valltad Szabédival: új hold, új király,  
a nácsszobánkban *házasodik a halál*.  
S József Attiláig fut össze a sínpár,  
asztráltesttel Latinovits közelg, aztán  
fölveti fejét, s hetykén lépked a talpfán,  
ugyan hol találkozánk, végtelen sincs már.  
Ám, tisztelt Einstein úr, ha kedve volna is,  
sors-ábrándnak e gordiusz bizony hamis,  
ha kibírja a világ: ily sínen csattan,  
akkor a megmaradása hallhatatlan.

Néma dacolás, álnok, galád s kegyetlen  
a história, korhadt legenda-tető,  
ránk szakad, irt, mint lángszóró, aknavető,  
s végleg elvész az Emberiség-egyetlen,  
vagy vissza a fára! S újfent földre szállva,  
igazultabban emelkedjen kétlábra.

III.

Föld, vetés, aratás: lét-tét, a kaszás nép  
nem a pusztítás felfegyverzett legénye,  
magot ád, halálra nem hajaz semmiképp,  
amíg rögben nem rogy,  
azért törődik, hogy  
kalász-magzat-burokból cséplést segítse.

Marokszedő, idénymunkás, böngész-cseléd,  
miféle hitvány rabiga az ember-lét?  
Mit ér a magyar, hígán ha mért az ebéd?  
Kizökkentni az Időt ember s gép nincsen,  
töretlen átkel minden vásott gerincen.

IV.

Nem közös az akkor együtt rakott boglya,  
külön a ló, szekérkerék, a saroglya.  
Mit ér a magyar, ha annak lenni akar?  
Annyit, sziklából magának vizet facsar?  
Földi hatalmasokhoz fordulni nem tud.  
Fejedet akác-kötötte homokba dugd.  
*És ha nem lehettél szálfá... legyél csak gyom.*  
Számadás ez is: engedsz? hazád agyonnyom.  
Vagy emeld fel orcád, légy újra rebellis,  
légy a harmadik út, fertőzz, mint a pestis.  
Csak lendíts, túlélésért bizsereg minden,  
sorsért viseled, születés jogán, ingyen.

V.

Bánatunk hatalmas, igazságunk tiltott,  
századok óta kíneservvel túrt ok,  
a szívfojtó koszorúér-anakonda  
vérünk derűjén sütkérezik naponta,  
idő jöttén mozdul, lüktetést lefogja,  
utálatos nyálkákön közelít szomja,  
s nem véd a kalittá összenőtt sok borda:  
rebbenékeny szív bent török darabokra.

Agyaras vadkant halni veszejt tucat lúd,  
e vér nem paradicsomplazma, Hollywood!

## VI.

*Kék az ég és zöld a fű és egyszerű az élet,  
rágicsáld dallamát, s megmented a réted,  
ínségedből bőség származott temérdek,  
azért se add föl realista reményed.  
Soli Deo Gloria s kamilla-csipke,  
az üdvöt írként lényeddel népesítsd be.*

## VII.

Fölmagasló szobrod bennünk tovább nő-e,  
nem tudom, bronz vagy valódi kő-e,  
bár talán inkább magvas-csendű andezit  
hallgatagon még beszédesebb, megrendít,  
énnékem élet maradtál, hús, vér és csont,  
szellemerő, a masszáság messze hőköl,  
s szeretet, mely börtön-smaszerekre nem ront,  
kilábalsz a mézragacs keser-időből,  
ám a honi júdasságot csak megveti  
fölényes tisztaságod, nem szenvedheti.  
Személyed robbanva kitörne a kőből,  
az Ilus néniből Rád sugárzott hőtől.

Kimagaslasz, kié a mersz, ki ledöngöl?  
Elevent gyúrsz népedből, futja erődből.

## VIII.

Ki vagy te, mondd, ki látta, ki vette észre,  
mi az a szakadéktól megváltó szándék,  
riadóztató kard-jel: térjünk már észre,  
s előre, bár a zuhanás meredélyes!  
Az Úr azért üt, tapos, ostoroz oly rég,  
higyjünk: néha a verem is kétesélyes.

Neszeljünk föl, ha az Ilussal dúsult szív  
csodaszarvasi elérhetetlenért hív.  
(De minket utolért a szomorú óra,  
látjuk, mint készül agancsából menóra),  
felrázó üzenet, lelkünkön dörömből,  
nyitassék meg, makacsul gyökérüljön ott,  
nőjön követelésé, terebélyedjen:  
a hont vállalókkal bánjanak különül,  
az önrendelkezéshez adjanak jogot,  
szólhasson himnusz nem csonkolt anyanyelven.

Miért, hogy mindenki tud, de senki sem ért?  
*Boldog békeidő, Ágnes asszony-mosott,*  
véka zabért olcsóbb adni száz hektó vért?

Skandallum ez a költemény  
politikai közlemény.  
Érezem nem idevaló,  
hol trappol Trójai Faló,  
s nem múlt nemzeti óhaj a Tizenként pont,  
örök népmese-kezdet: hol volt, hol nem volt.

IX.

Nemes lélekhalász, Te nem lehetsz préda,  
ki voltál kivérzésre ítélt próféta.  
Szónoknak nem hágtál más-más szín hordókra,  
hagyta, undorodva bár, a falsan hallókra,  
több ezer év igazsága vallhat róla:  
méreg, bitó, vérpad várt az álmodóra –  
korukban hamis próféták vitték sokra.

Ám titokban, kiben nincs erőfeszítés,  
akarát, ösztön-ösztök: vágya egy kicsit  
saját honában Igehirdető lenni;  
tanúságtevéshez magos a kerítés,  
lélek-szárny nélkül kevés a gyalog-hit.  
A Hívást csak Jónásként szabad rühellni.

X.

A lehulló lepel  
elröpít vagy lappang,  
egyszer visszaperel  
az itt-mocsarakban.

Fújtható szél a textilt felhabosítja,  
mint négy tengert, mikor még mosta partjaink,  
a lepel az orkán szenvedéllyel szítja,  
megemlékezésre, benső parancsra int,  
pedig hajózni kell, így az ősi törvény,  
akkor is, ha elnyel is szándékolt örvény.  
Leplezzünk le, tisztuljunk, ne csak a vászon,  
bomolják ki a Krisztus-leple vitorla,  
magyar-módi röpülésnek az a sorsa,  
hogy az elmesszített horizontra másszon,

kisajtolta verítéket, vért gyolcs beissza;  
az öngyötrő habfehérből hogyan lehet  
kalózság-átitatta fekete szövet?  
Meddig még a mindig vissza. Mindig vissza?

XI.

Egyetlen szabadságszobor sincs, mely szabad,  
skizofrén: egyben áll, és naponként meghasad,  
kezébe nyomva döglött légcsavar álma:  
utólagos virágvasárnapi pálma,  
magaslik amott fent, fedi vörös iszap,  
maradandó hazugságnak teret kiszab.  
Mily régen gurul Gellért pap le a hegyen,  
szöges-hordós mulandósága szent legyen.  
Nem néz mártíromságra, mint nehezekre,  
szabadságkép nemzedékről nemzedékre.

XII.

A csalatácsszobor égbe emelt átka,  
repülőgépcsavart berregtet a pálma,  
foszlik levele, dinnyehéjjal süllyed el,  
megrothasztja a Duna nem kényes medre,  
Árpád óta dugig halottal, fegyverrel,  
róla rekord-árvizekkor sem fecsegne;  
kevés az elszánt, ki a mélységbe kotor,  
noha onnan táplálkozik a fősodor.

XIII.

A hatalom nemcsak nyomorult, de botor.  
Elűzött, elhajtott atlanti partokig,  
ott is várt Rád egy másik szabadságidő  
– várat építvén vélted, lényed megszokik –,  
kezében a fáklya hamisan pislákol,  
kulisszatűz, romlásra ítélt világból.  
Tudtad, állasz csak átmeneti horgonyon,  
a szíved oly erősen vert idegenben,  
hogy Magyarország, *a tékozló*, megrengjen,  
s túl higgadt megfontoláson, okos okon,  
engedted, szólítson haza az anyaföld,  
még ha ismét odaáldoz, nyomorba dönt.

XIV.

És lám emelkedsz, átkos időnkől föltörsz,  
mint valódi szabadságszobor tündökölsz,  
hirdessed, legyen már kompországnak vége,  
ne legyünk kelet s nyugat ingás-cseléde,  
s nem volt hiába a seregléses Szárszó  
– akkor mély hallgatásba fúlt a kazárszó –,  
nem volt forradalom, szabadságharc egy sem,  
mely azért támadt, végleg kivéreztesen.

A szoborpark éber, harcra kész népi had,  
vénen-ifjú hittel körötted, általad,  
a legendáig felmutatva álltanak,  
szellemi árterük csak duzzad, nem apad.  
Szabó Dezső, Németh László, Sinka István,  
Veres Péter és a többiek erőt adnak,  
konokul magyarik, hát nem lankadnak,  
míg nem lazul elbírhatóbbá az istráng.

XV.

Várunk, maradtál olthatatlan szövetnék,  
néped, Dózsa-nép, intésedre moccannék,  
hazaszeretetet nem latolva, félve,  
Illus nénitől, mint mindig, megsegélve,  
ozlass homályt, mely elmét, szívet borító,  
ha kell, igazságosztó kardodat rántsd ki,  
tán enged, s széttörik a *Kutyaszorító*.  
Te vagy a szabadságszobrunk, Sándor bácsi!

*Pomáz, 2014. május 23.*